

Kolesteroltest en dag på varuhuset

En söndag i februari utförde vi på Åhléns City i Stockholm en icke tidsbeställd kolesterolscreening. Då varuhusets portar slogs upp kl 12.00 möttes kunderna av anslaget:

»Kolesteroltest utan avgift

Testet innebär ett fingertoppsstick som ger en droppe blod. Sticket utförs av sjuksköterskorna Birgitta och Christina från KS. Svaret är klart på 3 minuter. *Man behöver ej vara fastande!*»

Tillströmningen var omedelbar. Två i taget släpptes personerna fram till sköterskeborden. Fingerprick gjordes oavsett eventuellt pågående medicinering. Resultatkvittot, uttryckt inom 3 minuter, medfördes till läkaren för muntlig och skriftlig rådgivning. Som mest var kölängden 30-talet personer. 150 screeningtest hanns med före stängningen kl 16.00.

Resultat

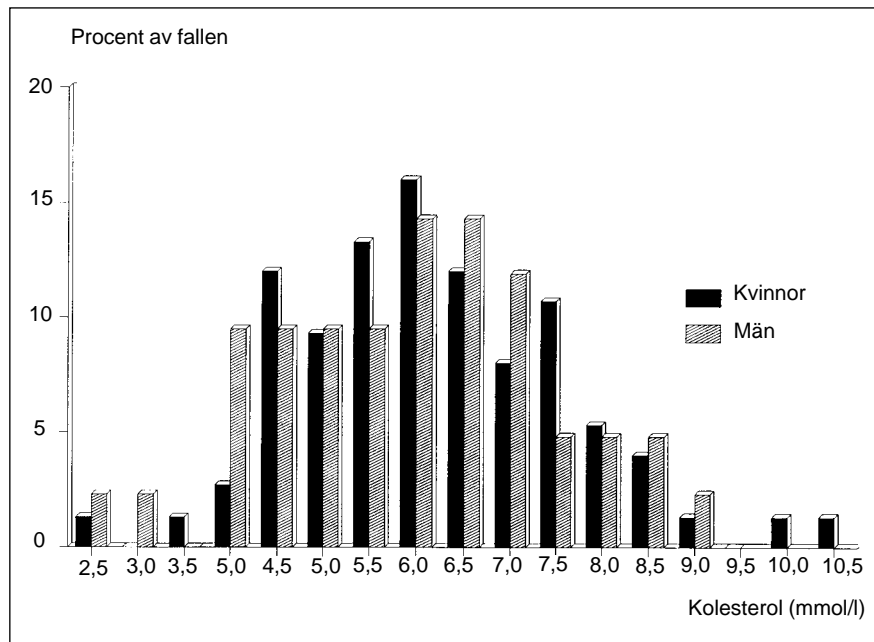
Unga militärer, pensionärer, förälskade par, behandlade (bl a blodfettmediciner) och obehandlade, rökare och icke rökare, kvinnor, män och barn fanns i kön. Åldersbredd: 13(2 st)–83(2st) år. 45 procent kvinnor, ca 15 procent icke födda svenskar.

Medelvärde/standarddeviation för kolesterol (mmol/l): Kvinnor 6,2/1,5, män 5,9/1,5. Frekvensfördelningen av kolesterol var likartad för könen (Figur 1). De två högsta kolesterolvärdena, 9,8 respektive 10,3 mmol/l, förelåg hos två subjektivt friska kvinnor och var nyupptäckta.

Kolesterolscreening: To do or not to do?

Attraktionen för denna typ av test var säkert multifaktoriell: Spontan utan tidsbeställning, inga förberedelser, gratis, omedelbart resultat, sakkunnig bedömning. Att en valid kolesterolanalys – till skillnad från ett triglyceridtest – kan göras icke fastande har visats [1]. Populationen är å ena sidan selekterad men utgörs å andra sidan av människor intresserade av sin kolesterolsituation.

Läkemedelsverket rekommenderade 1994 att kolesterolvärden över 6,4 mmol/l omhändertars och att värden över 7,9 mmol/l kräver läkemedelsbehandling på grund av den ökade risken för åderförkalkningssjukdomar [2]. *Dessa gränser överskreds av 39 respek-*

Figur 1. Serumcholesterols frekvensfördelning hos kvinnor och män.

tive 14 procent, bekymmersamt från folkhälsosynpunkt. Behandling av kolesterolvärden i området 4–8 mmol/l med statiner ca 5 år visar en minskning av åderförkalkningssjukdomar med 20–40 procent, för översikt se [3]. Samhällsekonomiska aspekter på sådan behandling har diskuterats [4, 5].

Lars A Carlson

professor emeritus, överläkare,

Britt Elving

laboratorieingenjör, Konung Gustaf V:s Forskningsinstitut, Karolinska institutet, Stockholm,

Carl-Gustaf Carpel

direktor, Hanstawiik, Södertälje, och Konung Gustaf V:s Forskningsinstitut, Stockholm,

Birgitta Hellström

leg sjuksköterska,

Christina Persson

leg sjuksköterska, Karolinska sjukhuset och Konung Gustaf V:s Forskningsinstitut, Stockholm

Referenser

- Olsson AG, Carlson LA. Studies in asymptomatic primary hyperlipidemia. I. Types of hyperlipoproteinemias and serum lipoprotein concentrations, compositions and interrelations. *Acta Med Scand* 1975; Suppl 580.
- Treatment of hyperlipidemia. Workshop. Läkemedelsverket, 1996.

- Carlson LA. Kvinnor, män och kolesterol samt triglycerider. Översikt av milstolpsstudierna. *Läkartidningen*. Under publ.
- de Faire U. Konsekvenser av kolesterolreduktion vid hjärt-kärlsjukdom. Vad får ett vunnet levnadsår kosta? *Läkartidningen* 1997; 95: 4607-8.
- Jönsson B, Johanneson M, Olsson AG. Kolesterolreduktion är kostnadseffektivt. *Läkartidningen* 1997; 95: 4931-4.

LÄKARTIDNINGEN
per internet

www.lakartidningen.se

Endast på Internet

- Dagbok
- Kongresser
- Nyttiga länkar
- Månadens fallbeskrivning
- Veckans nöt
- Samspråk kolleger emellan – utan att redaktionen lägger sig!
- Prislistor för annonsering på Internet och i Läkartidningen
- Och mer skall det bli!